



Promjena uloge stručne podrške

Konačno sažeto izvješće



EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education



PROMJENA ULOGE STRUČNE PODRŠKE

Konačno sažeto izvješće



C R O S P



Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje (Agencija) neovisna je i samoupravna organizacija. Agenciju sufinanciraju ministarstva obrazovanja njezinih država članica i Europska komisija putem operativne bespovratne pomoći u okviru obrazovnog programa Europske Unije (EU).



Sufinancira
Europska unija

Financira Europska unija. Izražena stajališta i mišljenja, međutim, odražavaju samo stajališta i mišljenja autora i ne predstavljaju nužno ona Europske unije ili Europske komisije. Za njih se ne mogu smatrati odgovornima niti Europska unija niti Europska komisija.

Stajališta koja je u ovom dokumentu iznijela neka osoba ne predstavljaju nužno službena stajališta Agencije, njezinih država članica ili Europske komisije.

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2022

Urednice: Mary Kyriazopoulou i Anthoula Kefallinou

Ova publikacija predstavlja resurs otvorenog pristupa. To znači da mu možete slobodno pristupiti, upotrebljavati ga i dijeliti uz odgovarajuće pozivanje na Europsku agenciju za posebne potrebe i uključivo obrazovanje. Za više informacija o politici Agencije o otvorenom pristupu pogledajte: www.european-agency.org/open-access-policy.

Ovu publikaciju možete citirati kako slijedi: Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2022. *Promjena uloge stručne podrške: Konačno sažeto izvješće*. (M. Kyriazopoulou i A. Kefallinou, urednice). Odense, Danska



Ovo je djelo licencirano pod međunarodnom licencom **Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0**. Ne smijete mijenjati ili prevoditi ovu publikaciju bez odobrenja Agencije.

U cilju veće pristupačnosti, ovo je izvješće dostupno na 25 jezika i može mu se pristupiti u elektroničkom formatu na mrežnoj stranici Agencije: www.european-agency.org

Ovo je prijevod izvornog teksta na engleskom. U slučaju nedoumice u vezi s točnošću informacija u prijevodu, pogledajte izvorni tekst na engleskom jeziku.

ISBN: 978-87-7599-012-2 (elektronički)

Tajništvo

Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Danska
Telefon: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Ured u Bruxellesu

Rue Montoyer, 21
BE-1000 Bruxelles Belgija
Telefon: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org



Sadržaj

Uvod	5
Prva faza: Mapiranje pristupa stručnoj podršci u europskim zemljama	6
Druga faza: Priprema plana za promjenu uloge stručne podrške	8
Sveobuhvatni okvir projekta CROSP	9
Alat za samopregled u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP): plan koji vodi promjeni uloge stručne podrške	12
Završne napomene	15
Popis literature	16







Uvod

Pristupom uključivom obrazovanju na temelju prava, koji Ujedinjeni narodi zagovaraju u svojoj **Konvenciji o pravima djeteta** (1989.) i **Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom** (2006.), promiče se visokokvalitetno obrazovanje za sve. Sve države članice Europske agencije za posebne potrebe i uključivo obrazovanje (Agencija) suglasne su i rade na razvoju sustava uključivog obrazovanja čiji je cilj da za sve učenike bude osigurano njihovo pravo na uključivo obrazovanje u lokalnoj zajednici, uz bok vršnjaka odnosno kolega (**Europska agencija, 2015.**).

U svojem radu na ostvarenju tog cilja na temelju prava, države sve češće prepoznaju potrebu za promjenom uloge stručne podrške. Umjesto smještanja učenika kojima je potrebna podrška u posebno okruženje, danas se od stručnjaka u sustavima redovnog obrazovanja sve više očekuje ispunjavanje raznolikih potreba učenika (**Vijeće Europske unije, 2018.; Europska agencija, 2015.**). Ključno je pitanje u mnogim zemljama, dakle, pojašnjenje uloge stručne podrške u potpori prava svih učenika na uključivo obrazovanje.

Projekt „**Promjenjiva uloga stručne podrške u potpori inkluzivnom odgoju i obrazovanju**” (CROSP) usredotočio se na reorganizaciju stručne podrške u svrhu potpore pravu svih učenika na uključivo obrazovanje. Cilj mu je bio utvrditi i analizirati izazove i mogućnosti unutar politike i prakse svake pojedine zemlje koji utječu na reorganizaciju i reformu stručne podrške na putu prema uključivom obrazovanju za sve učenike.

CROSP je imao dvije faze:

- Prva faza (2017.–2018.) uključivala je vježbu iscrpnog mapiranja prošlih i sadašnjih trendova i stanja u 26 država članica Agencije u odnosu na stručnu podršku, kao i primijećenih budućih trendova. Ishod je **sintetizirano izvješće za prvu fazu** (Europska agencija, 2019.).
- Druga faza (2019.–2022.) predstavljala je nadogradnju na glavne ishode prve faze, s tim da je bila usredotočena na aktivnosti vršnjačkog učenja. One su uključivale tematske radionice s donositeljima politike/pravila iz država članica Agencije. Cilj pristupa na temelju vršnjačkog učenja bio je državama članicama omogućiti razvoj učinkovitijih strategija za poboljšanje uloge stručne podrške za uključivo obrazovanje. Druga faza dovršena je pripremom **plana** u obliku **alata za samopregled u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP)**, koji sadrži holistički pregled prioriteta politike i strategija, kao i glavne korake ili prekretnice (odnosno ključne akcije) u procesu promjene.

U izvješću su predstavljeni ključni rezultati iz prve i druge faze projekta CROSP.



Prva faza: Mapiranje pristupa stručnoj podršci u europskim zemljama

Cilj prve faze bio je stvoriti jasan pregled razvoja stručne podrške u smislu ispunjavanja prava učenika na obrazovanje općenito, a uključivo obrazovanje konkretno. Utvrđeni su i analizirani čimbenici u politici i praksi zemalja kojima se podupire promjenjiva uloga stručne podrške prema uključivom obrazovanju za sve učenike.

U vježbi mapiranja iz prve faze sudjelovalo je dvadeset i šest država članica Agencije.

Predstavnici država sudionica pripremili su izvješća s ulaznim podacima dobivenima od svojih nacionalnih mreža stručnjaka. Izvješća su pokrivala sve tipove stručne podrške kojima se podupire pružanje redovne podrške na razini obveznog obrazovanja. To je uključivalo potporu učenicima u posebnim školama, jedinicama i razredima. Također je uključivalo stručnjake koji pružaju podršku, savjete i smjernice učenicima i dionicima iz sustava redovne podrške. Izvješća su sadržavala podatke o broju posebnih škola, razreda i stručnjaka u svakoj zemlji. U njima su također bile opisane strukture i procesi, kao što su politike, sustavi podrške i transformacijski procesi.

Analizom izvješća zemalja dobivene su ključne informacije o:

- trenutačnoj ulozi i glavnim karakteristikama stručne podrške;
- glavnim reformama politike zemalja u odnosu na stručnu podršku;
- daljnjem razvoju politike koji je potreban za preobrazbu uloge stručne podrške u svrhu potpore inkluzivnom odgoju i obrazovanju.

Definiranje stručne podrške

Prema državama sudionicama, njihove usluge **stručne podrške** sastoje se od usluga dodatnog obrazovanja, vrednovanja i usmjeravanja za učenike, kao i dodatnih resursa za škole, učitelje i obitelji. Stručna podrška može biti u obliku podrške unutar škole, vanjske podrške i posebnih škola.

Usluge uključuju različite skupine stručnjaka koji pokrivaju posebno obrazovanje, socijalnu skrb, rehabilitaciju, zdravstvo, ranu intervenciju, osobni razvoj i tranzicijske puteve unutar obrazovnog sustava.

Države članice Agencije aktivno razvijaju politiku rekonceptualizacije i reorganizacije stručne podrške prema uključivom obrazovanju. Glavne reforme njihovih politika uključuju:

- promicanje pristupa na temelju prava;
- preoblikovanje odnosa između redovne i stručne podrške;
- razvoj novih sustava podrške.



Prednosti promjene uloge stručne podrške

U mnogim je zemljama rezultat preobrazbe stručne podrške prema uključivom obrazovanju veći broj učenika u redovnom okruženju s obzirom da primaju podršku koja im je potrebna.

Ona također dovodi do pozitivnih promjena u stavu prema raznolikosti u učenju na razini škole.

Osim toga, povećava svijest škola o potrebi razvoja uključivog i fleksibilnog okoliša za učenje. Promjena uloge stručne podrške na način da se njome podupire uključivost u redovnim učionicama može spriječiti ispise učenika iz škole i pomoći učiteljima u stjecanju vještina za pružanje podrške svim učenicima.

Ovim se prednostima pogoduje većoj uključivosti i razvoju uključivijih sustava kojima se osigurava visokokvalitetno obrazovanje za sve učenike (Europska agencija, 2015.).

Područja politike u kojima se mogu potaknuti promjene

Analiza podataka otkriva potrebu za daljnjim omogućavanjem stručne podrške kao resursa za redovnu podršku i osposobljavanjem dionika za provedbu uključivog obrazovanja. Preobrazba stručne podrške u resurs uključuje četiri međusobno povezana područja koja donositelji politike smatraju relevantnim. Ta područja su:

- mehanizmi upravljanja za potporu suradnji između stručne i redovne podrške na svim razinama;
- politike i strategije financiranja kojima se podupire stručna podrška kao resurs za uključivo obrazovanje;





- mehanizmi izgradnje sposobnosti koji stručnjacima za stručnu podršku omogućuju učinkovitu podršku dionicima u redovnom obrazovanju;
- mehanizmi osiguranja kvalitete za stručnu podršku kojima se promiču transparentni i odgovorni sustavi za uključivo obrazovanje.

Spomenuta se područja politike odnose na ključne komponente, utvrđene u prijašnjem radu Agencije, za razvoj učinkovitih, ekonomičnih mehanizama za dodjelu resursa i smanjenje dispariteta u obrazovanju (vidjeti **Politike financiranja sustava uključivog obrazovanja**).

Sintetizirano izvješće za prvu fazu projekta CROSP (Europska agencija, 2019.) sadrži više informacija o rezultatima prve faze. **Animirani videozapis i infografika** s ključnim porukama iz prve faze dostupni su i na **mrežnoj stranici projekta CROSP**.

Druga faza: Priprema plana za promjenu uloge stručne podrške

Nadogradnja na ključne rezultate prve faze, osobito s ciljem da se državama članicama omogući razvoj učinkovitije strategije za unaprjeđivanje preobrazbe uloge stručne podrške za provedbu inkluzivnog odgoja i obrazovanja.

U projektu CROSP praćen je pristup vršnjačkog učenja. Na temelju postojećih pristupa i metodologija (odnosno **Andrews i Manning, 2015.**) i prijašnjeg rada Agencije (odnosno **Pregled i analiza politika zemlje; Politike financiranja sustava uključivog obrazovanja**), donositelji politike/pravila koji dijele profesionalni fokus i znanje aktivirali su se u unaprijed dogovorenim međusobnim aktivnostima i raspravama.

Pristup vršnjačkog učenja imao je tri međusobno povezana cilja:

- **Cilj vezan uz sadržaj**, što uključuje sustavno učenje među državama. Cilj je bio ići dalje od razmjene informacija i stvoriti forum za strukturirano promišljanje o izazovima politike.
- **Cilj vezan uz proces**, što uključuje suradnički pregled i samorefleksiju. Ovaj je cilj državama omogućio međusobno učenje kroz utvrđivanje prednosti i izazova postojećih politika i strategija za promjenu uloge stručne podrške na putu prema inkluzivnom odgoju i obrazovanju.
- **Cilj vezan uz ishod**, što uključuje zajednički razvoj alata za samopregled u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP), kao i širenje informacija na nacionalnoj razini i aktivnosti praćenja.

Aktivnosti u drugoj fazi projekta CROSP

Pristup vršnjačkog učenja obuhvaćao je **dva kruga tematskih radionica**. Završna konferencija sa svim državama članicama Agencije održana je 2022.



U prvom krugu radionica, predstavnici država raspravljali su o učinkovitim nacionalnim/regionalnim/lokalnim politikama i strategijama, kao i zajedničkim izazovima i izazovima s kojima se suočavaju pojedine zemlje te iskustvima vezanim uz četiri tematska područja: upravljanje, osiguranje financijskih sredstava, izgradnja sposobnosti i osiguranje kvalitete.

U drugom krugu radionica raspravljalo se o šest dogovorenih vodećih načela („zašto”) i kako ih pretvoriti u prioritete politike odnosno strategije („što”), a zatim u konkretno djelovanje („kako”). Radionice su također bile usmjerene na dizajniranje i diseminaciju alata za samopregled u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP).

Kako bi se svi sudionici aktivno uključili u raspravu, oba su kruga radionica imala „dijalošku” strukturu. Svim je sudionicima dodijeljena uloga i uspješno su održane strukturirane razmjene.

Uz dva kruga tematskih radionica, proces vršnjačkog učenja nastavljen je i kroz dva sastanka na mreži. Njima je sudionicima omogućeno napredovanje s okvirom za razvoj alata.

Pristup vršnjačkog učenja prošao je formativnu evaluaciju. Evaluacijom se procjenjivalo omogućuje li vršnjački angažman ishode učenja koji državama mogu pomoći u realizaciji promjena u procesu prema novoj ulozi stručne podrške u potpori inkluzivnom odgoju i obrazovanju. **Formativna evaluacija** (Europska agencija, 2022.) metodologije vršnjačkog učenja u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP) dostupna je na mrežnoj stranici projekta CROSP.

Sveobuhvatni okvir projekta CROSP

Analizom tematskih radionica u sklopu projekta CROSP istaknuto je nekoliko **vodećih načela, prioriteta politike i strategija**, kao i **ključnih akcija** kojima se podupire preusmjeravanje uloge stručne podrške za potporu inkluzivnom odgoju i obrazovanju. Rezultati su organizirani u širi okvir koji uključuje sve bitne elemente za proces promjene.

1. Vodeća načela

Vodeća načela predstavljaju sveobuhvatna načela kojima se podupire provedba politika i strategija te sposobnost dionika za svakodnevnu provedbu uključivog obrazovanja.

Mogla bi se smatrati **krovnim temama** koje su usko povezane s promjenjivom ulogom stručne podrške. Ona dionicima iz redovne i stručne podrške omogućuju dijeljenje vizije o ulozi stručne podrške, čime se podupire suradnja. Usklađena su i predstavljaju dodatne dokaze u korist nedavnih **Ključnih načela** Agencije (2021.) kojima se podupire provedba razvoja i prakse uključive politike.



Šest međusobno komplementarnih vodećih načela čine cjelokupni okvir projekta CROSP:

Prvo vodeće načelo: Stvaranje zajedničke posvećenosti uključivom obrazovanju

Svi dionici moraju razvijati zajedničke vrijednosti i zajedničku posvećenost osiguranju visokokvalitetnih mogućnosti učenja za sve učenike u redovnom okruženju. Stručna podrška učenicima kojima je potrebna podrška trebala bi biti nadogradnja na društveno-pedagoški pristup, a ne liječnički.

Drugo vodeće načelo: Promicanje razmjene znanja i stjecanja kompetencija za uključivost kroz suradnju i umrežavanje

Donositelji odluka i stručnjaci kako iz redovnog tako i iz stručnog sektora trebali bi razmjenjivati znanja kroz suradnju na svim razinama obrazovanja, kao i na lokalnoj/regionalnoj/nacionalnoj razini.

Treće vodeće načelo: Osiguranje kontinuiranog stručnog učenja o uključivosti

Cjelokupno osoblje iz stručne i redovne podrške trebalo bi imati pristup kontinuiranim mogućnostima učenja, a to uključuje osobe na (ruko)vodećim položajima (odnosno one čiji je cilj prenositi vještine i kompetencije u odnosu na uključivost).

Četvrto vodeće načelo: Pružanje podrške inkluzivnom (ruko)vodstvu škole i upravljanju

Pristup univerzalnog dizajna poučavanju i učenju trebao bi djelovati kao resurs i njime bi se trebao podupirati rad stručnjaka na (ruko)vodećim položajima u redovnom i stručnom sektoru.

Peto vodeće načelo: Poticanje aktivnog uključivanja dionika

Obitelji, učenici i ostali dionici u zajednici trebaju imati podršku za aktivno sudjelovanje u procesu učenja i poučavanja.

Šesto vodeće načelo: Promicanje kontinuiranog nadzora i evaluacije

Cjelokupno osoblje iz stručne i redovne podrške trebalo bi raditi na pristupu koji uključuje cijelu školu s naglaskom na preprekama i čimbenicima koji olakšavaju poučavanje i učenje.



2. Prioriteti politike i strategije

Svako vodeće načelo povezano je s prioritetima politike i strategijama koje su države tijekom radionica utvrdile kao učinkovitu praksu. Radi se o **dugoročnim ciljevima** politike u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške.

Svako vodeće načelo sadrži određene glavne prioritete politike i strategije kojima se pruža potpora promjenjivoj ulozi stručne podrške i koji se također međusobno nadopunjuju. Države smatraju da su ti prioriteti politike i strategije temeljni za realizaciju vrijednosti izraženih u vodećim načelima.

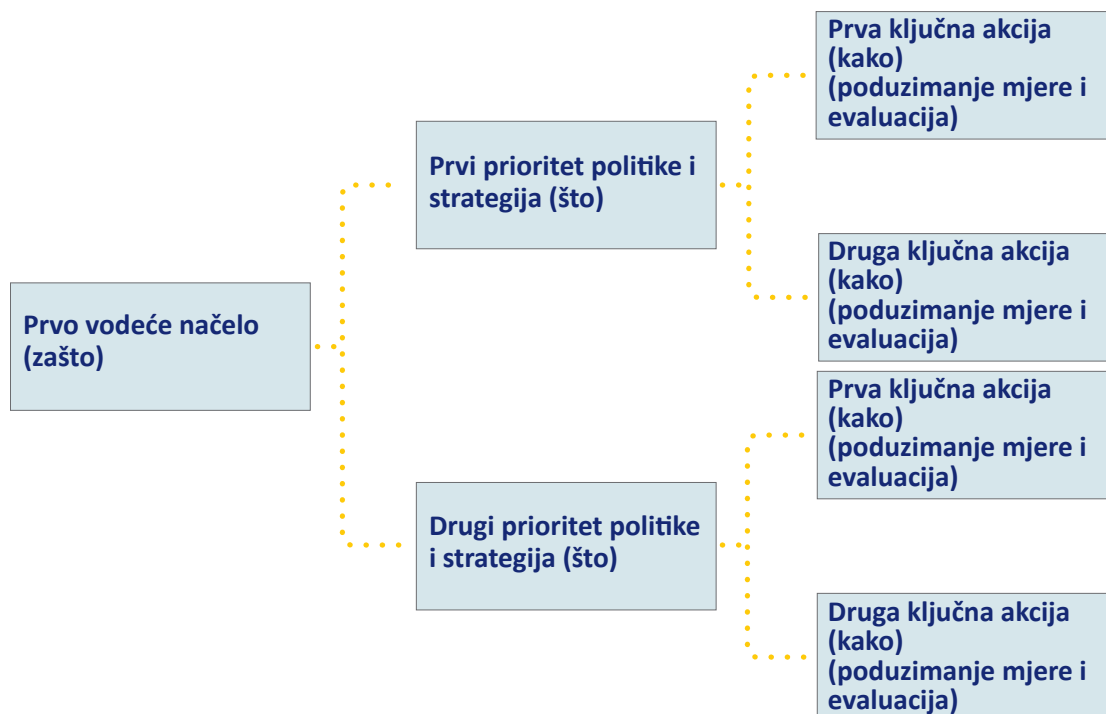
3. Ključne akcije

Svaki prioritet politike i strategija mogu se raščlaniti u ključne akcije kao **primjeri učinkovite provedbe** povezanih politika i strategija. To uključuje pitanja **osiguranja financijskih sredstava, upravljanja, izgradnje sposobnosti i osiguranja kvalitete** kojima se dionicima omogućuje provedba politika i strategija na koje se odnose.

U ključnim akcijama uzima se u obzir sljedeće:

- Što bi trebalo učiniti;
- Kako bi to trebalo učiniti;
- Kako provjeriti učinkovitost.

Kao što je prikazano na Slici 1., svako vodeće načelo povezano je s nekoliko prioriteta politike i strategija, kao i s nekoliko ključnih akcija, a koje je potrebno promatrati holistički.



Slika 1. Veze između vodećih načela, prioriteta politike odnosno strategija i ključnih akcija



Alat za samopregled u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP): plan koji vodi promjeni uloge stručne podrške

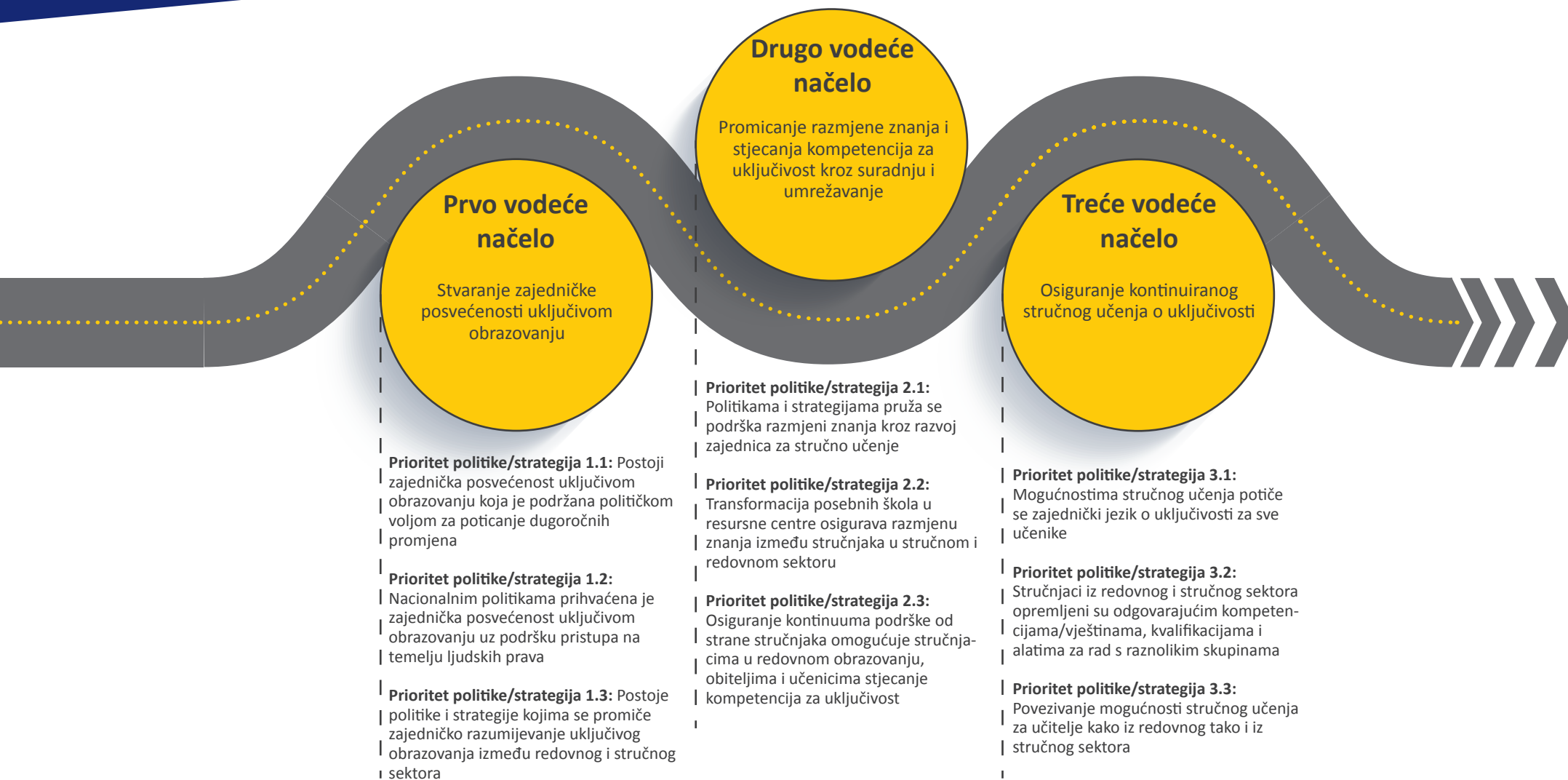
Okvir projekta CROSP bio je osnova za izradu **plana za promjenu uloge stručne podrške**. Plan sadrži holistički pregled prioriteta politike i strategija i glavne korake odnosno prekretnice za učinkovitu provedbu.

Posebno ima za cilj:

- pomoći državama u procjeni/nadzoru situacija u pojedinim zemljama kroz utvrđivanje snaga i slabosti te mjesta gdje se nalaze na putovanju prema promjeni uloge stručne podrške;
- podupirati države u definiranju područja politike koja je potrebno dalje razvijati i sljedećih koraka koje je potrebno poduzeti, zajedno s odgovornostima svih dionika.

Ovaj se plan nadovezuje na šest vodećih načela i 17 prioriteta politike i strategija na način kako je prikazano na Slici 2.





Slika 2. Plan u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP)



Četvrto vodeće načelo

Pružanje podrške inkluzivnom (ruko)vodstvu škole i upravljanje

Prioritet politike/strategija 4.1: (Ruko)voditelji škole potiču uključivu viziju koja obuhvaća zajedničke vrijednosti, zajednički jezik i razumijevanje te holistički pristup

Prioritet politike/strategija 4.2: Osiguranje sposobnosti i povjerenja (ruko)vodstva škole iz redovnog i stručnog sektora u svrhu podrške inkluzivnom odgoju i obrazovanju

Prioritet politike/strategija 4.3: (Ruko)vodstvo i menadžment škole pružaju podršku inkluzivnom odgoju i obrazovanju kroz međusobnu suradnju

Peto vodeće načelo

Poticanje aktivnog uključivanja dionika

Prioritet politike/strategija 5.1: Postoje sveobuhvatne nacionalne politike i strategije koje su razvijene nakon opširnih konzultacija sa svim dionicima, s jasnom političkom vizijom i voljom

Prioritet politike/strategija 5.2: Politikom se osigurava da su učenici i obitelji glavni akteri i da se smatraju ključnim resursom u procesu učenja i poučavanja

Šesto vodeće načelo

Promicanje kontinuiranog nadzora i evaluacije

Prioritet politike/strategija 6.1: Postoje nacionalni pokazatelji kvalitetnog uključivog obrazovanja kojima se uzimaju u obzir lokalne varijacije, raznolikost potreba učenika i uloga stručne podrške

Prioritet politike/strategija 6.2: Postoje strukture/procesi suradnje za nadzor i evaluaciju

Prioritet politike/strategija 6.3: Postoji cjelovit sustav za nadzor načina na koji stručna podrška pruža potporu redovnom sektoru u provedbi inkluzivnog odgoja i obrazovanja (koji pokriva podsustave unutarnje i vanjske evaluacije)



Alat za samopregled u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP) obuhvaća sva vodeća načela, prioritete politike/strategije i indikativne ključne akcije u obliku pitanja za samorefleksiju.

Alat je namijenjen donositeljima odluka na nacionalnoj/regionalnoj/lokalnoj razini, kao i stručnjacima na školskoj razini. Donositeljima odluka i ostalim stručnjacima može pomoći u promišljanju i razvoju kontinuuma podrške za uključivo obrazovanje.

Alat u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP) predstavlja **dokument otvorenog izvora**. Državama je dostupan za nadograđivanje u svrhu validacije i prilagođavanja nacionalnom kontekstu. Važno je alat prigrliti kao instrument u nastajanju. Države se ohrabruje da:

- prevode pitanja, definicije i stavke u vlastitu nacionalnu obrazovnu stvarnost;
- surađuju i u praksi oblikuju mreže na razini suradnje između ministarstava, državnih područja i stručnjaka;
- rabe alat kao sredstvo za osiguranje angažmana dionika u promjenjivoj ulozi stručne podrške.

Završne napomene

Postoje različiti putevi koji države vode prema reorganizaciji stručne podrške. Međutim, sve bi države svoje putovanje trebale smatrati postepenim, kontinuiranim procesom koji slijedi ista načela i koji ima isti cilj osiguranja visokokvalitetnog obrazovanja za sve učenike.

Projekt CROSP osigurao je pozadinsko znanje i ukazao na sveobuhvatni okvir za postizanje tog cilja. Alat u odnosu na promjenjivu ulogu stručne podrške (CROSP), kao glavni ishod projekta, može poslužiti kao resurs za pokretanje ili daljnju provedbu kontinuiranog procesa potpore promjenjivoj ulozi stručne podrške.

Alat omogućuje prijenos znanja među stručnjacima iz redovne i stručne podrške kroz njihov angažman u kolektivnom promišljanju i djelovanju prema razvoju sustava uključivog obrazovanja.

Države alat također mogu promatrati kao poticaj na raspravu, s ciljem kolektivnog definiranja zajedničkih vrijednosti, kao i zajedničkog jezika, strategija i akcija te konkretnih programa provedbe. On omogućuje međunacionalnu suradnju u sklopu koje različite države nastupaju zajedno kao „kritični prijatelji” koji razmjenjuju iskustva i pružaju si međusobnu podršku.

Nadamo se da će se ovaj alat i dalje prilagođavati i validirati u skladu s nacionalnim kontekstom i da će državama pomoći u njihovim nastojanjima razvoja sustava uključivijeg obrazovanja.



Popis literature

Andrews, M. i Manning, N., 2015. *A study of peer learning in public sector reforms. Experience, experiments and ideas to guide future practice. Part Three: Annexes [Istraživanje vršnjačkog učenja u reformama javnoga sektora. Iskustvo, pokusi i ideje za usmjeravanje buduće prakse. Treći dio: Prilozi]*. Pariz: Effective Institutions Platform

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2015. *Stajalište Agencije o sustavima uključivog obrazovanja*. Odense, Danska

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2019. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Mapping Specialist Provision Approaches in European Countries [Promjenjiva uloga stručne podrške u potpori inkluzivnom odgoju i obrazovanju: Mapiranje pristupa stručnoj podršci u europskim zemljama]*. (S. Ebersold, M. Kyriazopoulou, A. Kefallinou i E. Rebollo Píriz, urednici). Odense, Danska

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2021. *Ključna načela — Podupiranje razvoja i provedbe politike za uključivo obrazovanje*. (V. J. Donnelly i A. Watkins, urednici). Odense, Danska

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, 2022. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Formative Evaluation of Peer Learning [Promjenjiva uloga stručne podrške u potpori inkluzivnom odgoju i obrazovanju: Formativna evaluacija vršnjačkog učenja]*. (H. Weber, urednik). Odense, Danska

Ujedinjeni narodi, 1989. *Konvencija o pravima djeteta*. 20. studenoga 1989.

Ujedinjeni narodi, 2006. *Konvencija o pravima osoba s invaliditetom*. 13. prosinca 2006.

Vijeće Europske unije, 2018. *Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2018. o promicanju zajedničkih vrijednosti, uključivog obrazovanja i europske dimenzije poučavanja*. (2018/C 195/01)



Tajništvo:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Danska
Telefon: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Ured u Bruxellesu:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Bruxelles
Belgija
Telefon: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org